

Toruń pamięta o prof. gen. Elżbiecie Zawackiej

Złożeniem kwiatów i zapaleniem zniczy na grobie legendarnej "Zo" uczczono jej pamięć w przeddzień 17. rocznicy śmierci.

W przededniu 17. rocznicy śmierci prof. gen. Elżbiety Zawackiej, 9 stycznia 2026 roku, przy jej grobie na cmentarzu św. Jerzego spotkali się przedstawiciele władz samorządowych wraz z prezydentem Pawłem Gulewskim oraz zastępcą Przewodniczącego Rady Miasta Torunia Marcinem Czyżniewskim, przedstawicielami Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej na czele z prezes zarządu Dorotą Zawacką-Wakarecy i przewodniczącym Rady Fundacji, Honorowym Obywatelem Torunia Janem Wyrowińskim.

Złożenie kwiatów odbyło się w uroczystej asyście wojskowej żołnierzy 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej, noszącej imię gen. Zawackiej. Przybyli również przedstawiciele szkół, których jest patronką, Zespołu Szkół Muzycznych oraz radni: Michał Wojtczak i Michał Zaleski.

W sobotę, 10 stycznia 2026 roku, dokładnie w 17. rocznicę śmierci Honorowej Obywatelki Torunia o godz. 17:00 w Kościele Garnizonowym na Pl. Św. Katarzyny zostanie odprawiona Msza Św. w intencji Pani Generał.

*- 17 lat temu, tłumnie w mroźnych okolicznościach, żegnaliśmy Panią Profesor. Toruń płakał za Panią Profesor. Robimy wszystko, kłaniam się Pani Prezes, Panu Marszałkowi, aby pamiętać o działalności, o bohaterstwie Elżbiety Zawackiej „Zo” cały czas była żywa - **mówił prezydent Torunia Paweł Gulewski.** - Clare Mulley, autorka książki o gen. Zawackiej, i właściwie gotowego scenariusza na film, gościła w październiku w Toruniu. Wiemy jak propaguje ona pamięć o gen. Zawackiej za zachodzie i to jest to bardzo ważne. Rozmawiamy też z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego i przedstawicielami Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej o przyszłości i rozwiązaniach instytucjonalnych, aby zabezpieczyć wszystkie zbiory oraz pamięć o Pani Profesor, bo to nasza spuścizna.*

- Oddajemy dziś hołd życiu i służbie Pani profesor, Pani generał, ale chcemy zapewnić, że stoimy na straży wartości, których broniła do końca swojego życia. Jeśli nasze pokolenie stanie przed taką próbą, przed którą stanęło pokolenie Pani generał,

to tej próbie sprostamy - mówił zastępca Przewodniczącego Rady Miasta Torunia Marcin Czyżniewski.

Marszałek Jan Wyrowiński wspominał gen. Zawacką, jej odwagę, nieustępliwość oraz wierność zasadom oraz jej ogromny wkład w historię Polski.

O tym, że pamięć o generał Zawackiej jest nadal żywa, przykładem jest choćby niedawna wygrana książki autorstwa Clare Mulley "Agent Zo: The Untold Story of Fearless Resistance Fighter Elżbieta Zawacka". Zwyciężyła ona w kategorii "najlepsza publikacja obcojęzyczna z zakresu historii Polski". Clare Mulley opisuje w niej nie tylko losy jedynej kobiety wśród cichociemnych, ale też przybliżyła kluczowe momenty w historii Polski.

Czytaj również:

[**AGENT ZO CLARE MULLEY Z NAGRODĄ**](#)

[**KSIĄŻKA O "ZO"**](#)

[**WKRÓTCE SPOTKANIE Z AUTORKĄ "AGENTKI CO. HISTORIA ELŻBIETY ZAWACKIEJ"**](#)

Prof. Elżbieta Zawacka (1909-2009) była rodowitą torunianką, żołnierzem, kurierką Armii Krajowej i jedną z dwóch Polek ze stopniem generała brygady. Pod pseudonimami "Zelma", "Sulica" i "Zo" wypełniła ponad sto niebywale trudnych misji kurierskich. Wielokrotnie nielegalnie przekraczała granice przenosząc wiadomości i meldunki. Do legendy przeszedł jej najśłynniejszy rajd poprzez Niemcy, Austrię, Francję i Hiszpanię do Rządu RP w Londynie. To z tej misji powróciła do kraju jako "cichociemna", na własną prośbę skacząc na spadochronie do okupowanego kraju 10 września 1943 r. Pełniła funkcję zastępcy szefa "Zagrody" - Działu Łączności zagranicznej Oddziału V Sztabu Komendy Głównej AK. Po upadku powstania warszawskiego nadal działała w służbie Państwa Podziemnego u boku gen. Leopolda Okulickiego. Dostarczyła do Szwajcarii pierwsze szczegółowe meldunki o sytuacji w kraju po upadku powstania.

Po wojnie w 1951 roku została aresztowana przez Urząd Bezpieczeństwa i z 10-letnim wyrokiem osadzona w więzieniu. Wyszła na wolność w 1955 r. Powróciła, wciąż dyskryminowana, do pracy w szkole w Sierpcu i Toruniu. Po uzyskaniu doktoratu nauk humanistycznych w 1965 r., pracowała jako adiunkt, a po habilitacji

(1973 r.) jako docent andragogiki Uniwersytetu Gdańskiego, skąd przeniosła się do rodzinnego Torunia, gdzie do 1978 r. była pracownikiem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Odznaczona m.in. Orderem Virtuti Militari, Krzyżem Zasługi oraz Krzyżem Walecznych. Jej imię noszą w Toruniu Szkoła Podstawowa nr 27, Zespół Szkół Ekonomicznych, fundacja badająca dzieje Armii Krajowej i wojskowej służby Polek, Biblioteka Pedagogiczna, most drogowy, a także 8. Kujawsko-Pomorska Brygada Obrony Terytorialnej.

Fot. © UMT 2026, autor: Wojtek Szabelski, licencja: CC BY-NC 4.0

- [Powrót](#)
- [Udostępnij na: X](#)
- [Udostępnij na: FB](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)